

Dood bier, heteluchtkanonnen en hamkaasbroodjes van Kolk

De Cellebroederspoort als studentensoos in de jaren tachtig

door Geraart Westerink

Geen idee wanneer ik de Cellebroederspoort voor het eerst betrad. Die herinnering is verdwenen, wat vreemd is, want als liefhebber van historische gebouwen zal ik zeker onder de indruk zijn geweest. Maar de student die ik toen was had andere dingen aan zijn hoofd. Die bezocht de Poort niet vanwege de oudheidkundige waarde of architectonische schoonheid, maar vanwege de redenen die zo mooi worden samengevat in het oer-Hollandse woord 'gezelligheid', al droeg de historische entourage daar ongetwijfeld aan bij. Niet dat je erg kieskeurig was. Minder sfeervolle onderkomens als het Swingcafé aan de Oudestraat, of Club 48 onder de toenmalige Stadsherberg werden ook (voor korte of langere tijd) intensief gefrequenteerd. De populariteit van de pleisterplaatsen was in de Kamper academietijd van de jaren tachtig grillig en onvoorspelbaar. Dat zal in huidige studentensteden niet anders zijn. Menig Kamper horecaondernemer werd toentertijd door die klandizieschommelingen onaangenaam verrast, maar ook de student zelf: het onderkomen waar je de ene week een geweldige avond had gehad, bleek zeven dagen later zonder aanwijsbare reden volledig uitgestorven. De Poort had in de jaren tachtig echter een stabiele positie, vooral op de donderdag, de vaste studentenavond, wanneer nog niet iedereen naar huis was vertrokken met de was, de poes, of vaker nog: de kater. Want het ging er op die avonden heftig aan toe, tot in de late uurtjes.

De gang naar de Poort

De donderdagavond kende een zekere opbouw. Om een uur of vijf verliet je de academie en ging je boodschappen doen, of - waarschijnlijk - liep je naar de Moriaan voor een pilsje en een dagschotel. Met die schotel legde je voor een gering bedrag een stevige bodem in je maag, die op de donderdag heel wat kreeg te verstouwen. Meestal bleef je namelijk zitten. Dan wist je

De Poort in volle actie. Jaren tachtig. Rechts Richold Brandsma (journalistiek). Foto: Karel Spoor.

zeker dat de paracetamol later uit de kast moest, want in de Moriaan dronk je geen ranja. Soms ging je toch eerst naar huis om te eten, meestal met flat- of studiegenoten. In mijn geval was dat 'Fonteinkruid', een nogal troosteloze apenrots aan de rand van een zompig weiland, met apathische schapen en hyperactieve kikkers, ontworpen door een architect die waarschijnlijk ernstig teleurgesteld was in het leven, of dat na uitvoering van dit werk zeker is geworden. Gek genoeg was het op Fonteinkruid reuze gezellig, juist door de treurige ambiance: je werd gedwongen er zelf wat van te maken. Het consumptiepatroon verschilde er overigens niet veel van dat in de Moriaan. Ook hier was de maaltijd snel en goedkoop en dronken we er 'wijn' bij die in het land van herkomst waarschijnlijk werd gebruikt om de gootsteen te ontstoppen. Desondanks was de sfeer al opperbest als de fietsen van hun sloten werden ontdaan. In colonne reden we naar de stad, de enkeling met een werkende lamp voorop. Afhankelijk van de duur van de maaltijd werd eerst de film in het City Theater bezocht of zetten we meteen het voortraject in naar de een of andere kroeg, waar aangenaam werd gekeuveld tot het tijd was voor de finale: het bezoek aan de Poort.

Stairway to Heaven

Ook de al enigszins benevelde wisten nog moeiteloos de stadsrand te bereiken waar een duister silhouet zich aftekende tegen de bomen die ijverige tuinarchitecten ruim een eeuw daarvoor op papier hadden bedacht. Een stroom gelijkgezinden, komend uit alle hoeken van de stad wees de weg, als een magneet aangetrokken door die ene deur met daarachter 'the stairway to heaven', waarvoor eerst nog een zwaar tochtgordijn wachtte en - in tijden van verscherpt toezicht - een pasjescontroleur. Al moest je het wel erg bont hebben gemaakt om te worden geweigerd. De opdoemende trap was als hindernis in dit stadium nog goed te nemen - bij vertrek leverde de zwaartekracht in combinatie met de inmiddels bereikte lichtvoetheid wel eens een harde landing op.

Daarna betrad je de hoofdruimte: type kasteeltoren, verpakt als bruine kroeg. Bakstenen muren, plankenhouten vloer en dito plafond. Een forse bruine bar plooidde zich wat onhandig in de ruimte. Daarachter een ratjetoe aan vrijwilligers, die hun positie tactisch misbruikten en daarmee kennis en ervaring verwierven die in hun verdere loopbaan van pas zal zijn gekomen. Vooral de diskjockeys waren in trek. Ondanks hun positie in een afgelegen hoek, werden ze omgeven door een constante zwerm muzikale 'barfly's' die hen verzoeknummers toeschreeuwden waarop de draagkracht van de vloer kon worden getest en de rekbaarheid van de eigen ledematen. Het was het cd-loze tijdperk. Soms sloeg een plaat over, of bleef de naald hangen, wat de ritmesectie op de dansvloer ernstig in de problemen bracht. Al leken diverse dansers nauwelijks over ritmegevoel te beschikken. Vooral de pogoërs, waren berucht. Hun maakte het weinig uit wat voor muziek er draaide, als het maar hard en opstandig klonk. Als jojo's stuiterden ze rond, met het uitschakelen van zoveel mogelijk tegenliggers als ultieme doel. Dit was het domein van punkers en andere onaangepasten. Zij hielden er opmerkelijk genoeg vaak politieke overtuigingen op na die uitgingen van een vergaande vorm van maatschappelijke solidariteit. Meestal zaten ze op de sociale academie, een opleiding die duidelijk meer accent legde op de theorie dan de praktijk. Ook sprong in dit slagveld - mogelijk niet geheel toevallig - regelmatig een behanekamde journalist rond die later - met een ander kapsel - naam maakte als oorlogscorrespondent.

Territoriumdrift

Sommige nummers waren mateloos populair, zoals de hijgerige hits van Aretha Franklin, welkome vluchtheuvel voor de gemakzuchtige of weinig

succesvolle plaatjesdraaiër en de onzekere, niet zo kieskeurige swinger (dat woord kon toen nog lichtvaardig worden gebruikt). Als de eerste tonen klonken zochten zij met tientallen tegelijk een veilige parkeerplaats voor wijn- of biërglas en stortten zich op de dansvloer. Ze hadden hun eigen 'freedom' moeizaam bevochten, getuige de extatische kreten van vreugde en de onstuitbare drang tot meezingen. De New Wave en aanverwante stromingen spraken mij meer aan, want al had je de illusie een unieke persoonlijke smaak te hebben ontwikkeld, je paste natuurlijk naadloos in een patroon. Veel New Wavemuzikanten waren ooit - net als ik toen - kunstacademicus geweest, voor wie het visuele aspect heel belangrijk was. Hun zorgvuldige vormgegeven hoezen en videoclips beïnvloedden ongetwijfeld mijn voorkeuren. Voor de muzikanten zal het een rol hebben gespeeld dat de computergestuurde klanken zonder al teveel muzikale voorkennis konden worden geproduceerd. En al stond het digitale tijdperk nog in zijn kinderschoenen, de resultaten mochten er zijn, zeker qua volume. Getooid met nogal prozaïsche namen als Simple Minds, Talking Heads en Human League brachten ze een basale technopop voort die gemakkelijk in het gehoor lag en waar goed op kon worden bewogen, terwijl er toch het aura van hip en kunstzinnig omheen hing. De Duitse stekkerpop van de Einstürzende Neubauten was een regelrechte bedreiging voor de trommelvliezen en de constructie van de Poort. New Wave was ook zeer gewild bij de 'jurken', een groep mannen en vrouwen, overwegend kunststudenten, die zich door hun uiterlijke kenmerken sterk profileerde. Hun haar was met zorg geverfd en getoupeerd en stak vervaarlijk in het rond. De artistieke prestaties op het gebied van de visagie overtroffen meestal de resultaten op school. De 'jurken' droegen zelfgemaakte, tot op de grond vallende gewaden van fluweel of een andere onpraktische stof, waar regelmatig ongewild een vertrapte peuk of geplet kaasblokje onder verdween. De ruim vallende robes werden als draaimolens rondgeslingerd terwijl Echo and the Bunnymen en New Order hun doem verspreidden over de ruimte. Het was immers de tijd van de neutronenbom en No Future, al zou de drukgolf van een gemiddelde atoombom een flinke concurrent hebben gehad aan de luchtverplaatsing van de roterende 'jurken', die niet op een paar vierkante meter meer of minder keken. De territoriumdrift op het plankier was groot. Een knietje of elleboogje, of een goed gemikt glas bier kon wonderen doen, maar vaak was het knokken geblazen, soms letterlijk. Voor niet-swingers was het daarom raadzaam een veilige afstand te bewaren. De Poort, met zijn onhandige verhoudingen en rustieke hoekjes bood daartoe voldoende gelegenheid. Je

Eén van de tafels in de karakteristieke nisjes van de Poort. Geheel links Jan Wiecher van de Wetering, journalistiek lichter 1984-1987, een paar jaar na het maken van de foto verongelukt. Tweede van rechts Ger Mug. Foto: Karel Spoor.

kon een goed heenkomen zoeken aan de bar, in een nis bij het raam, of vluchten naar het halletje met de wc's, om het nuttige met het noodzakelijke te verenigen. En dan waren er nog de tafels op het podium: een houten verhoging bij de middeleeuwse schouw, die door het niveauverschil enige zekerheid bood. Schijnzekerheid, want wanneer het vuur echt oplaaide op de dansvloer werd ook die vluchtheuvel geannexeerd. Dan veranderde de hele tent in een kolkende massa die niet meer te stuiten was en die doorging tot het ochtendlicht langzaam door de kieren drong, of totdat er een wreed einde werd geforceerd door de politie, die was opgeroepen door radeloze burens, die hun nachtrust ernstig verstoord zagen en niet de luxe hadden om uit te kunnen slapen, als ze dat al wilden.

Temperaturen en temperamenten

Als de illusie is gewekt dat er alleen maar werd gedanst en gedronken in de Poort, dan klopt dat niet. Er draaide ook wel eens een film. Het anschou-

wen daarvan was echter een gemengd genoegen. En dat lag niet aan het getoonde, dat in de regel met zorg was uitgekozen. Het was vooral de kwaliteit van de projectie die te wensen overliet en het ongemak van de locatie dat een rol speelde. Regelmatig knapte de film, of ontbrak het geluid, wat - ondanks de ondertiteling - zelfs het boeiendste scenario om zeep hielp. Dan laat ik de trillende beelden nog buiten beschouwing. De meeste films werden in de herfst en winter gedraaid. Ik kan me een steenkoude avond herinneren waarop de vorst via de trap het slecht geïsoleerde gebouw binnendrong, waar mijn rug- en nekspieren samentrokken, terwijl ik aan de andere kant werd bestookt door het hete luchtkanon dat daar aan het plafond hing en een temperatuurverschil van zeker dertig graden creëerde. Daar is geen kledingstuk of menselijk lichaam tegen bestand.

Behalve als studentensoos diende de Poort ook enige tijd als onderkomen voor Vrouwencafé Anna. Daar kan ik weinig over melden, want sommige vormen van emancipatie zijn exclusief. Wel wekte het dualistische karakter van het fenomeen vrouwencafé bij mij en enkele anderen een lichte wrevel op, maar het in een baldadige bui geopperde plan om als ludieke tegenactie Mannencafé Berend op te richten is nooit van de grond gekomen.

Er waren ook af en toe lezingen, over bloedserieuze en belangwekkende onderwerpen. Die bezocht ik zelden, daar was ik waarschijnlijk te ongeduldig voor en te weinig geëngageerd. Een kwalijke zaak, zeker in de jaren tachtig, waarin een gemiddelde student geen demonstratie oversloeg en gebukt ging onder het wereldleed (en de buttons), maar de bejaarde buurvrouw naar de supermarkt liet strompelen zonder een hand uit te steken. Een praatgroep over Zuid-Afrika, of schrijfwerk voor Amnesty International met een kop koffie en een Bastognekoek ernaast is tenslotte comfortabeler (en verder weg) dan vrijwilligerswerk bij de daklozenopvang van het Leger des Heils. Het bekt ook beter. Na het behandelen van de wereldproblematiek bleef de bar nog geruime tijd geopend.

Gevolgen van het poortbezoek

De gevolgen van het poortbezoek werkten na, zowel op de lange als korte termijn. Op vrijdagochtend ('the day after the night before') had ik modeltekenen, toch al niet mijn favoriete les. Bij binnenkomst, omstreeks 09.00 uur, na een beperkte nachtrust, zocht ik snel een krukje op om daar met een tekenplank op de knieën bibberige studies te maken. De ezels liet ik graag aan anderen over, want daar moest je achter staan. De modeltekenles duurde de hele ochtend. Dat konden mijn benen, die zich urenlang -

mede dankzij alcoholische hulpmiddelen - hadden laten voorbewegen door The Cure, The Cult en andere weinig contemplatief ingestelde bandjes, niet aan. Met koffie en hamkaasbroodjes van Kolk, de dichtstbijzijnde bakker, hield ik me staande: op de kruk. Vooral die broodjes, een soort krakeling waarin op lucratieve wijze overjarige ham en met kruiden opgepepte kaas was verstoppt, zijn voor mij nog steeds synoniem aan de donderdagavondkater. Ik was heftig teleurgesteld als ze waren uitverkocht, of als ze die dag klein waren uitgevallen (het studentenbudget stond er slechts twee toe). Met of zonder broodjes: goed in modeltekenen ben ik nooit geworden, en de Poort heeft mijn cijfer voor dit vak ongetwijfeld beïnvloed. Behalve subjectieve indrukken heb ik weinig aandenkens uit die periode. Foto's maakte je niet. Je was niet bezig met vastleggen, maar met leven. Het ging om het nu en er werd nauwelijks voor- of achteruit gekeken. Ruim twintig jaar later dreigt door al het plannen, vastleggen en verantwoorden het leven er wel eens bij in te schieten.